

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1211

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 december 2014

Naar aanleiding van de voortgangsmissie van het IMF, de Europese Commissie en de ECB (de Trojka) naar Cyprus van 14 juli tot en met 25 juli 2014 heeft de Europese Commissie het vijfde formele voortgangsrapport opgesteld. De Trojka heeft beoordeeld hoe het staat met de uitvoering van de maatregelen waaraan Cyprus zich in het kader van het leningenprogramma van het ESM en het IMF heeft gecommiteerd. Het voortgangsrapport vormt de basis voor het besluit door de Raad van Bewind van het ESM en de IMF Board over de uitkering van de bijbehorende tranche. De zesde tranche zal in totaal 436 miljoen euro bedragen. Hiervan is 350 miljoen euro afkomstig van het ESM en 86 miljoen euro van het IMF.

Door middel van deze brief wil ik de Tweede Kamer informeren over de belangrijkste conclusies uit het voortgangsrapport. Na formele goedkeuring van de uitkering van de zesde tranche door de ESM Raad van Bewind zullen het voortgangsrapport en het aangepaste *Memorandum of Understanding* (MoU) publiekelijk beschikbaar komen; deze zijn op het moment van schrijven nog niet openbaar. Na afloop van de missie heeft de Trojka een gezamenlijke verklaring afgegeven over de conclusies van de missie. Deze verklaring vindt u in de bijlage¹.

Conclusies uit het vijfde voortgangsrapport

Het rapport van de Commissie beschrijft de macro-economische ontwikkelingen en de maatregelen die Cyprus genomen heeft om te voldoen aan de conditionaliteit uit het MoU op budgettair, financieel en structureel economisch gebied.

Het oordeel van de Trojka is dat Cyprus goed op schema ligt met de implementatie van de maatregelen onder het leningenprogramma. Wel wijst de Trojka erop dat er significante risico's blijven bestaan. De Trojka heeft twee *prior actions* vastgesteld waaraan inmiddels is voldaan. De

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

eerste betref de aanneming door de Raad van Ministers van insolventiewetgeving. De tweede *prior action* behelsde een nieuw juridisch raamwerk voor de regulering en afhandeling van executieve verkoop van vastgoed (*Foreclosure Bill*). In eerste instantie had Cyprus nog niet aan deze laatste *prior action* voldaan. Het Cypriotische Hooggerechtshof heeft op 31 oktober jongstleden echter vier wetten die bovengenoemd juridisch raamwerk belemmerden ongrondwettelijk verklaard en daarmee de weg geopend voor een positief oordeel.

Economische situatie²

De vijfde voortgangsrapportage spreekt de verwachting uit dat de economische krimp in 2014 neerkomt op 4,2% bbp, net zoals in de vorige voortgangsrapportage. Dit is wel 0,6%-punt lager dan begin dit jaar werd geraamd. De binnenlandse vraag blijft zwak. Dit reflecteert de afbouw van private schulden en een neerwaartse aanpassing van werkgelegenheid en lonen. Er zijn wel sectorale verschillen, waarbij de toeristen- en dienstensector groei laten zien. Vanaf 2015 en 2016 wordt er een economische groei van respectievelijk 0,4% bbp en 1,6% bbp voorspeld. Dit is gelijk aan de ramingen in de vorige voortgangsrapportage.

De werkloosheid zal in 2014 naar verwachting uitkomen op 17,6%. Dit is één procentpunt lager dan de voorspelling in de vorige voortgangsrapportage, hetgeen de sterke loonaanpassing weerspiegelt. Dalende (arbeids)kosten zijn gedeeltelijk verantwoordelijk voor de neerwaartse bijstelling van de inflatie naar 0,0% (van 0,2%).

Budgettaire situatie

Het EMU-saldo voor 2014 wordt geschat op -4,7% bbp, een verbetering ten opzichte van de vierde voortgangsrapportage met 0,6%. Het primair begrotingsoverschot was tot juni 1,1% bbp, een verbetering van ongeveer driekwart procentpunt ten opzicht van de vorige voortgangsrapportage. Dit wordt vooral verklaard door prudent begrotingsbeleid.

De staatsschuld zal naar verwachting uitkomen op 117,8% bbp in 2014 en 126,1% bbp in 2015, waarna deze weer zal dalen.

Financiële sector

Zoals in de vierde voortgangsrapportage vermeld, is het vrije verkeer van kapitaal binnen Cyprus hersteld. Een afbouw van de externe kapitaalrestricties is afhankelijk van de ontwikkeling van het vertrouwen in de Cypriotische financiële sector en de implementatie van het programma. De grootste uitdaging voor de financiële sector blijft het terugdringen van de leningen waarop een betalingsachterstand berust (*non-performing loans*). Een gedeelte van deze leningen betreft strategische wanbetalers. De twee *prior actions* bevatten maatregelen die deze *non-performing loans* zullen moeten doen afnemen.

De Bank of Cyprus heeft aandelen uitgegeven ter waarde van 1 miljard euro, waardoor haar liquiditeitspositie is versterkt. Voorts is de integratie van de IT-systemen van de Bank of Cyprus en de geïncorporeerde Laiki Bank nu volledig afgerond. De gefuseerde banken in de coöperatieve sector zijn bezig met het verminderen van de operationele kosten. Zo zijn de salarissen op jaarbasis met meer dan 15% verminderd. Wel is een

² De macro-economische cijfers in deze brief reflecteren ramingen van voor 1 september 2014. De Herfstaming van de Europese Commissie toont recentere cijfers over Cyprus. De Herfstaming kan worden gevonden op de website van de Europese Commissie: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2014_autumn_forecast_en.htm

robuustere stroomlijning van de interne processen nodig. In het MoU zijn specifieke deadlines opgenomen, bijvoorbeeld op het gebied van achterstallige leningen en governance. De Hellenic bank heeft net als de Bank of Cyprus een speciale unit opgericht voor achterstallige leningen van (middel)grote bedrijven.

Tijdens het Algemeen Overleg van 4 april 2013³ heb ik uw Kamer toegezegd om u te informeren als er meer informatie is over investeringen, bijvoorbeeld van de Europese Investeringsbank (EIB), die actief bijdragen aan economisch herstel in Cyprus. In deze brief geef ik uitvoering aan deze toezegging. Afgelopen mei is Cyprus operatieland geworden bij de European Bank Reconstruction and Development (EBRD), waardoor projecten kunnen worden gefinancierd in dat land. Deze status als operatieland is in principe tot 2020 toegekend. Alle activiteiten van de EBRD worden in de context van het leningenprogramma gepland en zijn bedoeld de verrichtingen van andere internationale financiële instellingen en de EU te complementeren. Zij richten zich met name op de hervorming van de financiële sector en het ondersteunen van het privatiseringsprogramma van de overheid. Bij bovengenoemde aandelenuitgifte van de Bank of Cyprus heeft de EBRD voor 107 miljoen euro aandelen gekocht.

De Trojka wijst erop dat de implementatie van de maatregelen uit het opgestelde actieplan tegen witwassen verdere versterking behoeft, met name op het gebied van het toezicht op banken. De Centrale Bank van Cyprus dient volgens de Trojka bijvoorbeeld haar anti-witwasafdeling uit te breiden.

Structurele hervormingen

Bij de implementatie van structurele hervormingen wordt vooruitgang geboekt. Zo zijn de mogelijkheden van de Cypriotische overheid versterkt om belastingontduiking tegen te gaan, bijvoorbeeld door het integreren van belastinginformatie en het opschonen van het register voor inkomstenbelasting.

De aanneming van insolventiewetgeving door de Raad van Ministers en de *Forclosures Bill* door het parlement betekenen een stap voorwaarts in de aanpak van leningen waarop een betalingsachterstand berust. Deze laatste wet betreft een nieuw juridische raamwerk voor de regulering en afhandeling van executoire verkoop van vastgoed. Onderdelen hiervan zijn de waardering van vastgoed door onafhankelijke experts en procedurele stappen en waarborgen voor de eventuele veiling van vastgoed. De insolventiewetgeving betreft een gelijkgeschakeling met internationale faillissementsprocedures komen, zowel voor personen als voor bedrijven. Hier hoort ook de introductie van verschillende terugbetaalschema's. Voorts worden richtlijnen ontwikkeld om te bezien wat redelijke kosten van levensonderhoud zijn.

Naar aanleiding van de motie van de leden Nijboer/Klaver⁴ bespreek ik ook de hervormingen met invloed op de sociaaleconomische situatie in Cyprus. Het *Guaranteed Minimum Income* (GMI) is ingevoerd; een belangrijke hervorming van het sociale zekerheidssysteem. Op dit moment wordt de implementatie van het GMI bestendigd. De onderhandelingen over de hervorming van de loonindexatie in de private sector zijn nog bezig, waarbij het doel is aan het eind van het jaar tot overeenstemming te komen.

³ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1056.

⁴ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1039.

Tijdens het Algemeen Overleg van 2 juli 2014⁵ heb ik uw Kamer toegezegd om de implementatie van maatregelen in de gezondheidszorg in het Cypriotische leningenprogramma op de voet te volgen. Door u hier te informeren over deze implementatie geef ik invulling aan deze toezegging. De Trojka geeft aan dat de Cypriotische autoriteiten hebben aangegeven sterk gecommitteerd te zijn aan de implementatie van het nationale systeem voor de gezondheidszorg. Cyprus is nog steeds van plan het nationale systeem halverwege 2016 volledig te hebben geïmplementeerd. Wel zijn er op enkele gebieden vertragingen ontstaan, bijvoorbeeld bij de offerte voor de IT-systemen. Voorts moeten de aangenomen plannen verder worden gespecificeerd.

Conclusie

Naar het oordeel van de Trojka blijft de implementatie van de maatregelen uit het macro-economische aanpassingsprogramma van Cyprus goed op schema. De Trojka heeft aangegeven dat Cyprus aan de vastgestelde *prior actions* heeft voldaan en dat Cyprus hiermee voldoet aan de conditionaliteit behorende bij de zesde tranche. Nederland onderschrijft het oordeel van de Trojka en is voornemens om in te stemmen met vrijgave van de 350 miljoen euro afkomstig van het ESM, in samenhang met de voorziene instemming van de IMF Board met uitkering van de 86 miljoen euro van het IMF aan Cyprus.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

⁵ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1169.